

Kemikaaliohutuse valdkonna (teenus 153) ohuprognoos aastaks 2026

Kemikaaliohutuse valdkonna ohuprognoos määrab kindlaks, milliseid kemikaale ja kosmeetikatooteid ning millistest põhimõtetest lähtuvalt kontrollib Terviseamet 2026. aastal. Ohuprognoos põhineb kemikaalide ja kosmeetikatoodete kasutusotstarbest, sihtrühmast ja võimaliku tervisekahjustuse raskusastmest ning tõenäosusest tuleneval riskitasemel, teostatud kontrollide tulemustel ja Euroopa Liidu kiirhoiatussüsteemi [Safety Gate](#) teavitustest.

Ohuprognoos on üles ehitatud kemikaalide ja kosmeetikatoodete kasutusotstarvete põhisel. Igale kasutusotstarbele on antud üldine riskitase, mis tuleneb tervisekahjustuse tekkimise tõenäosusest ja tervisekahjustuse raskusastme maatriksist (Tabel 1). Terviseriski määramisel on võetud arvesse varasemad Terviseameti poolt läbiviidud kemikaali- ja tooteohutuse valdkonna järelevalve tulemused ning Euroopa Liidu kiirhoiatussüsteem Safety Gate RAPEX teavitused.

Tabel 1. Riskihindamise maatriks

Tõenäosuse skaala	Terviserisk			
	A Vähetähtis	B Kerge	C Raske	D Väga raske
4 Väga kõrge				
3 Kõrge			I, II, III, IV	
2 Keskmine				
1 Madal				

I Kosmeetikatooted; II Biotsiidid; III Kemikaalid, sh detergendid; IV Elektrooniliste sigarettide vedelik ja nikotiinipadjad

Ohuprognoosile tuginedes kontrollitakse kosmeetikatoodete, biotsiidide ja kemikaalide sh detergentide nõuetele vastavust [kemikaaliseaduses](#), [biotsiidiseaduses](#), [rahvatervishoiu seaduses](#) ja teistes õigusaktides ning nendes viidatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrustes¹ sätestatud nõuetele ja kohustustele (Tabel 2).

Tabel 2. Ohuprognoos

Jrk nr	Kontrollitavad tooted	Riskitase			Kontrollimise põhjus	Kontrolli põhimõtted	Kontrolli mahu prognoos (tooted)
		Kõrge	Keskmine	Madal			
I	Mitterahapestavad kosmeetikatooted ja hooajalised kosmeetikatooted		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud, et tegemist on toodetega, millel on väga lai tarbijaskond ja mis on ettenähtud pikaajaliseks kontaktiks nahaga.</p> <p>Nõuetele mittevastavate kosmeetikatoodete kasutamine võib põhjustada ajutisi tervisekahjustusi (nt nahalööbed, punetus, turse, sensibiliseerimine või hingamisraskused) või püsivaid kahjustusi (nt mõju järglastele, paljunemisvõimele või kesknärvisüsteemile). Samuti võivad need avaldada tõsiseid soovimatuid mõjusid, mille tagajärjeks on ajutine või püsiv talitlushäire, puue, haiglaravi, kaasasündinud väärarengud või eluohtlikud seisundid.</p> <p>2025. aasta 9 kuu jooksul kontrollitud kosmeetikatoodetest ei vastanud 37% nõuetele..</p> <p>Põhilised puudused avastatud turujärelevalve käigus kosmeetikatoodete puhul: toodete märgistused ei vastanud kehtivatele nõuetele (pole märgitud toote otstarve, avatud kreemipurgi sümbol, koostisainete nimetused INCI järgi jne), ettevõtte ei olnud täitnud teavitamise kohustust CPNP (Cosmetic Products Notification Portal) portaalis, vastutaval isikul puudus nõutud tooteandmik, mille vorm ja sisu ei vastanud sätestatule, märgistusel olid esitatud meditsiinilised näidustused ja väited, mis on kosmeetikatoodete puhul keelatud.</p> <p>Eesti turul tuvastati 2 ohtlikku kreemi, mis sisaldasid laboratoorsete analüüside kohaselt viljakust kahjustavat ainet butüülfenüül metüülpropionaali (BMHCA) ja allergiat tekitavaid säilitusaineid MI/MCI.</p> <p>Sagenevad juhtumid, kus kosmeetikatooteid üritatakse e-kaubanduse kaudu müüa, omistades neile raviomadusi, mis võivad tekitada terviseriske ja tarbijaid eksitada.</p>	<p>Kosmeetikatoodete tootjate, importijate ning vastutava isiku juures kontrollitakse hea tootmistava, toote andmikku, koostist (sh laboratoorselt), keemilistele ja mikrobioloogilistele nõuetele vastavust, ohutusaruannet ja ohutusehinnangut, loomkatseid, CPNP-s teavitamist, tõsisest soovimatust mõjust (TSM) teavitamist, märgistust sh väiteid ja ettevaatusabinõusid, andmeid ainete kohta ja pakendit.</p> <p>Kosmeetikatoodete määrase II-VI lisa piirangu nõuete täitmise kontrollimisel teostatakse laboratoorsed analüüsid järgmiste piirangute osas: konservandid, allergeensed lõhnaained, UV-filtrid, MI/MCI ja mikrobioloogilised näitajad.</p> <p>Kosmeetikatoodete hulgi- ja jaemüüjate juures (sh e-kaubanduses) kontrollitakse toote märgistust, pakendit, koostist (sh laboratoorselt) ja CPNP-teavitamist ja säilimistähtjast kinnipidamist.</p> <p>Fookus on kontrollida Eesti tootjaid ja importijaid kolmandatest riikidest.</p>	<p>Kontrollitakse minimaalselt 4% toodetest, nendest laboratoorselt mikrobioloogilistele näitajatele, konservantidele, lõhnaainetele 20%, UV-filtritele 5% ja MI/MCI sisaldusele 8%.</p>

II	Biotsiidid ja biotsiidiga töödeldud tooted ning kahjuritõrje teenuse osutamine.		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud, et tegemist on toodetega, millel on väga lai tarbijaskond.</p> <p>Biotsiidide hulka kuuluvad muuhulgas ka inimese naha desinfitseerimiseks ettenähtud vahendid ja sääse/ puugitõrjevahendid, mis on ettenähtud pikaajaliseks kontaktiks nahaga.</p> <p>Turule võivad sattuda registreerimata/loata biotsiidid, mis sisaldavad mitteheakskiidetud toimeaineid ja olla seeläbi ohtlikud inimese tervisele, varale ja keskkonnale.</p> <p>Biotsiidide või biotsiidiga töödeldud toodete ebapiisava teabe korral märgistusel ei pruugi tarbija olla teadlik ohtudest või võib biotsiidi kasutada selleks mitteettenähtud viisil ning saada seeläbi tervisekahjustusi või põhjustada ohtu keskkonnale ja varale.</p> <p>2025. aasta 9 kuu jooksul kontrollitud biotsiididest ei vastanud 32% nõuetele.</p> <p>Põhilised puudused avastatud turujärelevalve käigus: nõuetele ei vastanud biotsiidi märgistus, reklaam, biotsiidide ohutuskartide sisu, keel ja rubriikide nimetused ei vastanud REACH- määruse nõuetele.</p> <p>Kontrollitulemused on näidanud, et jaemüügis, sh e-kaubanduses on kättesaadavad loata biotsiidid, mis sisaldavad keelatud aineid. Safety Gate kaudu on hakanud laekuma teatisi registreerimata biotsiididest.</p>	<p>Kontrollid hõlmavad biotsiidide registreerimistunnistusi/ lube, ohutuskarte (põhirõhk jagudel 1,2,3,8,11,12 ja 15), koostist, märgistust (sh kasutusjuhiseid), biotsiidi omaduste kokkuvõtet, ohu klassifitseerimist ja pakendit.</p> <p>Veebimüügi korral kontrollitakse lisaks biotsiidimääruse artiklis 72 ja CLP-määruse artiklis 48 sätestatud nõuete täitmist.</p> <p>Biotsiidiga töödeldud toodete puhul kontrollitakse märgistust ja et kõik toimeained, mis sisalduvad biotsiidides, millega seda on töödeldud või mida see sisaldab, on kantud biotsiidimääruse artikli 9 lõike 2 kohaselt koostatud nimekirja seoses asjakohase tooteliigi ja kasutusega või I lissasse ning täidetud on nendes sätestatud tingimused või piirangud.</p> <p>Kutselise kahjuliku organismi tõrje teenuse osutamise korral kontrollitakse biotsiide, teenuse osutamisele esitatud nõuete täitmist ning kahjulike organismide tõrje plaani ja aruannet.</p>	Kontrollitakse minimaalselt 4% toodetest.
III	Kemikaalid ja detergendid, mis kuuluvad REACH-määruse XVII lisa piirangute alla ja/või vastavad CLP-määruse ohuklassifitseerimise kriteeriumidele.		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud, et tegemist on toodetega, millel on väga lai tarbijaskond.</p> <p>Kemikaalide hulka võivad kuuluda kantserogeensed, mutageensed, reproduktiivtoksilised, mis pikaajalisel kasutamisel võivad avaldada mõju järglastele, paljunemisvõimele, kesknärvisüsteemile ja tekitada vähki, ning sensibiliseerivad, söövitavad ained ja segud.</p> <p>Kemikaalide sh detergentide turustamiseelsete tegevuste läbiviimise vigade tõttu võib puudu jääda piisav info aine omaduste ning vajalike riskijuhtimismeetmete kohta. Kemikaalide ohutuskartide, pakendi ja märgistuse ning detergentide puhul ka kasutusjuhendi nõuete mittevastavuse korral võib tarbija saada tõsiseid tervisekahjustusi.</p> <p>Piirangunõuetele mittevastavuse korral võivad tavatarbija kasutusse sattuda väga ohtlikud kemikaalid, mis võivad põhjustada väga tõsiseid tervisekahjustusi (sh surma) ning suurt kahju keskkonnale ja varale.</p>	<p>Kemikaalide, sh detergentide puhul kontrollitakse registreerimist, koostist (sh laboratoorselt), ohutuskarti (põhirõhk jagudel 1,2,3,8,11,12 ja 15) ohtude klassifitseerimist, märgistust ja pakendit, ohtlike kemikaalide arvestust.</p> <p>Veebimüügi korral kontrollitakse lisaks CLP-määruse artiklis 48 sätestatud nõuete täitmist.</p> <p>Detergentide puhul kontrollitakse täiendavalt pindaktiivsete ainete biolagundavusel põhinevate piirangute nõuetele vastavust.</p> <p>Fookus on kontrollida Eesti tootjaid ja importijaid kolmandatest riikidest.</p>	Kontrollitakse minimaalselt 5% toodetest.

					<p>Turult kõrvaldati 1 püsimeigi värv, mille koostises tuvastati laboratoorselt kantserogeenset (vähki tekitavat) raskmetalli koobaltit.</p> <p>2025. aasta 9 kuu jooksul kontrollitud kemikaalidest ja detergentidest ei vastanud 47% nõuetele.</p> <p>Turujärelevalve käigus avastati järgmised puudused:</p> <p>ohtlike ainete klassifikatsioon ei vastanud CLP-määrusele, pakenditel puudusid nõuetekohased teabed, piktogramm, tunnusõna, ohu- ja hoiatuslaused; ohutuskartides ja toodete etikettidel olevad andmed ei langenud kokku, ohutuskartidel ja märgistustel puudusid ohtlike koostisainete nimetused, mille alusel toodet klassifitseeriti ohtlikuks.</p>		
IV	Elektrooniliste sigarettide vedelik ja nikotiinipadjad		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud, et tegemist on toodetega, millel on lai tarbijaskond. Igapäevaselt on mõnd tubaka- või nikotiini sisaldavat toodet tarvitamas iga viies Eesti täiskasvanu.</p> <p>Elektrooniliste sigarettide vedelik ja nikotiinipadjad on ainete segud ehk kemikaalid, mille koostisesse võivad kuuluda sensibiliseerivad, kantserogeensed, mutageensed, reproduktiivtoksilised ained, mis pikaajalisel kasutamisel võivad avaldada mõju järglastele, paljunemisvõimele, kesknärvisüsteemile ja tekitada vähki.</p> <p>Tubakatoodete ja elektrooniliste sigarettide CLP-määruse kohase klassifikatsiooni, märgistuse ja/või pakendi puudumisel või puuduliku ohuklassifikatsiooni, märgistuse ja/või pakendi puhul ei ole tarbija piisavalt ohtudest informeeritud ning võib saada tervisekahjustusi.</p> <p>2023. aastal läbiviidud sihtuuringu raames kontrollitud 42 elektroonilistest sigarettidest ja nikotiinipadjadest kõik tooted ei vastanud CLP- ja REACH-määruse nõuetele (neist 38% olid oluliste puudustega: sissehingamisel mürgistel segudel puudus lastekindel turvasulgur ja/või reljefne hoiatusmärgis).</p>	Elektrooniliste sigarettide ja nikotiinipadjade puhul kontrollitakse lähtuvalt ainult CLP-määrusest ning REACH-määrusest ohuklassifikatsiooni, märgistust, dokumentatsiooni ja koostist (sh laboratoorselt).	Kontrollitakse minimaalselt 5% toodetest, sh laboratoorselt 3%.

- Kosmeetikamäärus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1223/2009, 30. november 2009, kosmeetikatoodete kohta.
- Turujärelevalve määrus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2019/1020, 20. juuni 2019, turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011.
- Biotsiidimäärus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 528/2012, 22. mai 2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist.
- REACH-määrus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1907/2006/EÜ, 18.12.2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ.
- CLP-määrus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1272/2008, 16. detsember 2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006.